

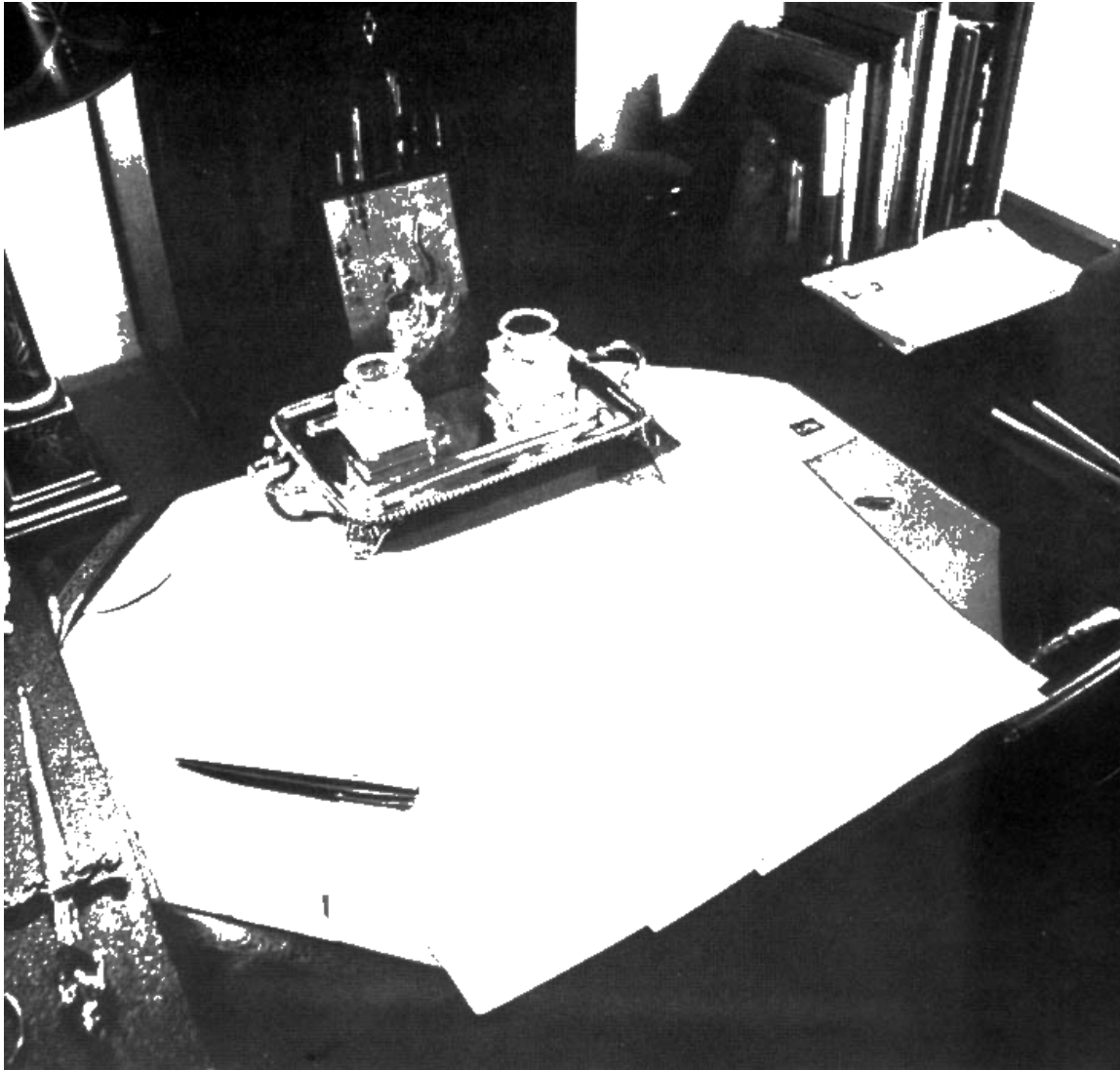

• با همسرش ادیث

○ به ادیث:

در گذر سالیان دراز
در پی آرامش و صفا بودم؛
یافتم بی خود شدن را؛ یافتم دلهره را؛
یافتم، جنون را؛
یافتم تنهایی را
یافتم درد بی کسی را
که دلم را می‌فرسود
اما آرامش را نیافتم

اکنون که فرتوت و در پایان راهم
تو را شناختم
و با شناختن تو
هر دو، بی خودی را و صفا را یافته‌ام
آرام را شناختم
پس از سالیان سال تنهایی
می‌دانم که زندگی چه تواند بود و عشق چه
حال اگر بیارامم
کامروا خواهم آرמיד. (۷۳)

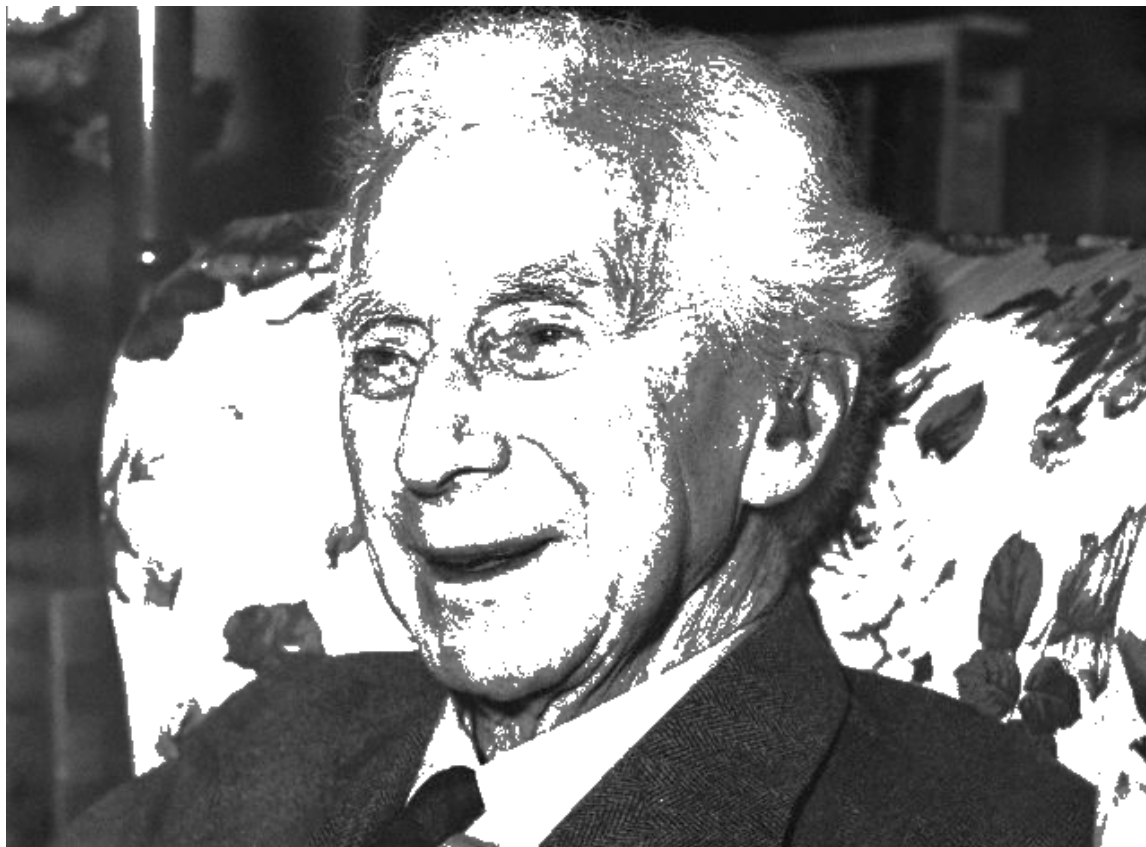
• میز تحریر راسل

○ نمی‌دانم آیا سخن بازپسینم این خواهد بود:

روز روشن از میان رفته است
و اینک در انتظار شب تاریم،
یا، چنان که گاهی دل خوش داشته‌ام:
عصر بزرگ جهان اینک آغاز می‌شود،
سالهای طلایی باز می‌گردند...
آسمان لبخند می‌زند، و ایمانها و قدرتها،
همچون تکه پاره‌های رؤیایی که محو می‌گردد،
پرتوی گذرا می‌افکنند.

من هر قدر در توان داشته‌ام کوشیده‌ام که با وزن اندک خود کفهی ترازو را به جانب امید بچرخانم، اما این تلاشی بوده است ناچیز در برابر نیروهایی سهمگین.

بود آیا، که اگر نسل من شکست خورد نسلهای دیگر پیروز شوند؟^(۷۴)

• راسل در سالی که درگذشت، ۱۹۷۰

○ شاید راهی را که به جهانِ انسانهای آزاد و خوشبخت می‌رسد، کوتاه‌تر از آنچه به راستی هست فرض کرده باشم، لیکن در این فکر اشتباه نکرده‌ام که وجود چنین جهانی ممکن است و می‌ارزد به امید نزدیک‌تر ساختن آن زندگی کنیم. من همه‌ی عمر به دنبال رؤیایی بوده‌ام هم خاص و هم عام. خاص: دوست داشتنی آنچه شریف است، زیباست، مهربان است؛ اجازه دادن به لحظات تأمل و تفکر که حکمت نثار اوقات ناسوتی کنند. عام: خیال بستن جامعه‌ای که باید به وجود آید، جامعه‌ای که در آن افراد آزادانه رشد کنند و حقد و حرص و حسد از بی‌غذایی بمیرند. من به این چیزها ایمان دارم و جهان با همه‌ی زشتی‌هایش در من تزلزلی پدید نیاورده است.^(۷۵)

پی‌نوشت‌ها

1. Katharine Stanley, Lady Amberley (1842-1874).
۲. «زندگینامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۱۷.
3. John Russell, Lord Amberley (1842-1876).
4. Analysis of Religious Belief
۵. کتاب پیشین، صص ۱۷-۱۹.
6. Ravenscroft
7. Cleddan Hall
8. Wye
۹. کتاب پیشین، ص ۲۰.
۱۰. کتاب پیشین، ص ۴۳.
11. Pembroke Lodge
12. Richmond Park
13. George III
۱۴. کتاب پیشین، ص ۲۳.
۱۵. کتاب پیشین، ص ۵۴.
۱۶. کتاب پیشین، ص ۵۰.
17. Cambridge
۱۸. کتاب پیشین، ص ۱۱۲ و پس از آن.
19. Free will
20. Immortality
21. Empiricism
۲۲. «تکامل فلسفی من»، ترجمه‌ی نواب مقربی، ص ۱۸.
23. Alys Pearsall Smith
۲۴. «زندگینامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۲۰۰.
۲۵. کتاب پیشین، ص ۲۴۴.
26. Royal Society
27. Paradise Lost
۲۸. کتاب پیشین، ص ۲۴۲.
۲۹. Alfred North Whitehead (۱۸۶۱-۱۹۴۷). فیلسوف و ریاضیدان انگلیسی، استاد ریاضیاتِ کاربردی در دانشگاه لندن (۱۹۱۴-۲۴) و استاد فلسفه در دانشگاه هاروارد (۱۹۲۴-۳۷).
۳۰. «تکامل فلسفی من»، ترجمه‌ی نواب مقربی، ص ۱۱۴.
31. The Tribunal
32. Arthur Balfour
۳۳. «زندگینامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۳۹۹ و پس از آن.
۳۴. کتاب پیشین، ص ۴۰۸.
35. Dora Black
۳۶. کتاب پیشین، ص ۵۱۳.
۳۷. کتاب پیشین، ص ۵۶۶ و پس از آن.
۳۸. کتاب پیشین، ص ۶۰۰.
۳۹. کتاب پیشین، ص ۵۹۸.
۴۰. Beacon Hill - آموزشگاهی که راسل و همسرش (دورا) تأسیس کردند.
۴۱. «حقیقت و افسانه»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، ص ۱۸۶.
42. Patricia (Peter) Spence
43. Conrad
۴۴. «زندگینامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۶۷۱.

۴۵. «حقیقت و افسانه»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، ص ۱۹۵ و پس از آن.
46. Kate
۴۷. «زندگی‌نامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، صص ۷۱۶-۷۱۴.
48. Ffestiniog
49. North Wales
50. Order of Merit (OM)
۵۱. کتاب پیشین، ص ۸۰۳.
52. Australian Institute of International Affairs
۵۳. کتاب پیشین، ص ۸۰۴ و پس از آن.
۵۴. کتاب پیشین، ص ۸۱۰ و پس از آن.
۵۵. کتاب پیشین، ص ۷۹۶.
56. Caxton Hall
۵۷. کتاب پیشین، ص ۹۲۱.
۵۸. Ralph Schoenman - منشی راسل.
۵۹. Edith Finch - چهارمین همسر راسل.
60. Bow Street
61. Trafalgar
۶۲. کتاب پیشین، ص ۹۹۹.
63. Josef Rotblat
64. U Thant
۶۵. «حقیقت و افسانه»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، ص ۱۳۵.
66. Penrhyndeudraeth
۶۷. کتاب پیشین، ص ۶۷ و پس از آن.
۶۸. «زندگی‌نامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۱۰۲۶ و پس از آن.
۶۹. «مقالات مردم ناپسند»، ترجمه‌ی علیرضا دست‌افشان، به نقل از روزنامه‌ی بنیان، سال اول، شماره‌ی ۵۳، ص ۶.
۷۰. «حقیقت و افسانه»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، ص ۲۳۴.
* از پندهای لاروشفوکو (La Rochefoucauld)، که راسل (به گفته‌ی خودش) به آن خالصاً مخلصاً و بی‌هیچ قید و شرطی اعتقاد داشت.
۷۱. «زندگی‌نامه‌ی خودنوشتِ برتراند راسل»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، ص ۱۰۳۷.
۷۲. کتاب پیشین، ص ۴۰۷.
۷۳. کتاب پیشین، ص ۱۳.
۷۴. کتاب پیشین، ص ۷۸۵.
۷۵. «تصویرهایی از حافظه»، ترجمه‌ی احمد سمیعی، به نقل از ماهنامه‌ی آموزش و پرورش، شماره‌ی ۸، اردیبهشت ۱۳۴۹.

ضمیمه

کتابشناسی راسل

اشاره:

برتراند راسل بیش از ۵۰ کتاب و ۴,۳۰۰ رساله و مقاله در موضوعات بسیار گوناگونی از جمله فلسفه، ریاضیات، علوم، اخلاق، جامعه‌شناسی، تعلیم و تربیت، تاریخ، سیاست و دین نوشته و منتشر کرده است. اما باید در نظر داشت که سهم اصلی او در حیات فکری قرن بیستم مربوط به ریاضیات و فلسفه‌ی تحلیلی است و نوشته‌هایش در زمینه‌ی مسائل اجتماعی و سیاسی، هرچند فراوان، شیوا و سرشار از نکته‌سنجی و شوخ‌طبعی است، در تراز آثار مهم ریاضی و فلسفی‌اش قرار نمی‌گیرد.

در کتابشناسی برگزیده‌ای که در پی می‌آید، فهرستی از مهمترین آثار راسل به ترتیب تاریخ انتشار، همراه با کتابنامه‌ی فارسی ارائه می‌شود. خوانندگان علاقه‌مند برای کسب اطلاع بیشتر در این باره می‌توانند به کتاب زیر مراجعه کنند:

□ **A Bibliography of Bertrand Russell**

edited by Kenneth Blackwell and Harry Ruja, 3 volumes, London: Routledge, 1994.

□

■ (۱۸۹۶) سوسیال دموکراسی آلمان. *German Social Democracy*

■ (۱۸۹۷) رساله‌ای درباره‌ی مبانی هندسه. *An Essay on the Foundations of Geometry*

■ (۱۹۰۰) شرح انتقادی فلسفه‌ی لایبنیتس. *A Critical Exposition of the Philosophy of Leibniz*

□ «شرح انتقادی فلسفه‌ی لایبنیتس به ضمیمه‌ی قطعات برجسته»، ترجمه‌ی ایرج قانونی، (تهران) نشر نی، ۱۳۸۲.

■ (۱۹۰۳) اصول ریاضیات. *The Principles of Mathematics*

■ (۱۹۰۵) درباره‌ی دلالت [معنایی]. *On Denoting*

■ (۱۹۱۰) مقالات فلسفی. *Philosophical Essays*

□ «جستارهای فلسفی»، ترجمه‌ی میرشمس‌الدین ادیب‌سلطانی، (تهران) انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۳.

■ (۱۹۱۲) مسائل فلسفه. *The Problems of Philosophy*

□ «مسائل فلسفی»، ترجمه‌ی احمد اردوبادی، (تهران) کانون معرفت، [۱۳۳۶].

□ «مسائل فلسفه»، ترجمه‌ی منوچهر بزرگمهر، (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۴۷.

■ (۱۹۱۰-۱۳) مبادی ریاضی. *Principia Mathematica* (با همکاری آلفرد نورث وایتهد، در ۳ جلد)

■ (۱۹۱۴) شناخت ما از جهان بیرونی. *Our Knowledge of the External World*

□ «علم ما به عالم خارج به عنوان زمینه‌ای برای بکار بردن روش علمی در فلسفه»، ترجمه‌ی منوچهر بزرگمهر،

(تهران) بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸.

- (۱۹۱۴) روش علمی در فلسفه. Scientific Method in Philosophy
- (۱۹۱۶) دادگری در زمان جنگ. Justice in War-Time
- (۱۹۱۶) اصول بازسازی اجتماعی. Principles of Social Reconstruction
- «اصول نوسازی جامعه»، ترجمه‌ی مهدی افشار، (تهران) انتشارات زرین، ۱۳۵۷.
- (۱۹۱۷) آرمانهای سیاسی. Political Ideals
- «آرمانهای سیاسی»، ترجمه‌ی مهدی افشار، (تهران) انتشارات زرین، ۱۳۳۷.
- «آرمانهای سیاسی»، ترجمه‌ی حسن سیدی منصور، (تبریز) انتشارات ابن سینا، ۱۳۴۶.
- (۱۹۱۸) راههای آزادی. Roads to Freedom
- (۱۹۱۸) عرفان و منطق. Mysticism and Logic
- «عرفان و منطق»، ترجمه‌ی نجف دریابندری، (تهران) شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۱۳۴۹.
- (۱۹۱۹) مقدمه‌ای بر فلسفه‌ی ریاضی. Introduction to Mathematical Philosophy
- «مقدمه‌ای بر فلسفه‌ی ریاضی»، ترجمه‌ی ابوالقاسم لاله، (تهران) انتشارات یاسین، ۱۳۷۶.
- (۱۹۲۰) عمل و نظریه‌ی بلشویسم. The Practice and Theory of Bolshevism
- «عمل و تئوری بلشویسم»، ترجمه‌ی احمد صبا، کتاب تهران، [۱۳۶۲].
- (۱۹۲۱) تحلیل ذهن. The Analysis of Mind
- «تحلیل ذهن»، ترجمه‌ی منوچهر بزرگمهر، (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۴۸.
- (۱۹۲۲) مسئله‌ی چین. The Problem of China
- (۱۹۲۳) چشم اندازه‌های تمدن صنعتی. The Prospects of Industrial Civilization (با همکاری دورا راسل)
- (۱۹۲۳) الفبای اتم. The ABC of Atoms
- (۱۹۲۴) ایکاروس یا آینده‌ی علم. Icarus or the Future of Science
- (۱۹۱۲۵) الفبای نسبیت. The ABC of Relativity
- «مفهوم نسبیت اینشتین و نتایج فلسفی آن»، ترجمه‌ی مرتضی طلوعی، (تهران) انتشارات امیرکبیر، ۱۳۳۳.
- «الفبای نسبیت»، ترجمه‌ی محمود خاتمی، (تهران) انتشارات مدبر، ۱۳۷۰.
- (۱۹۲۵) آنچه باور دارم. What I Believe
- (۱۹۱۲۶) درباره‌ی تعلیم و تربیت. On Education
- «در تربیت، بخصوص در دوره اول کودکی»، ترجمه‌ی عباس شوقی، (تهران) انتشارات عطائی، ۱۳۳۹.
- «آموزش و زندگی بهتر»، ترجمه‌ی ناهید فخرایی، (تهران) بنگاه ترجمه و نشر کتاب، [۱۳۵۵].
- (۱۹۲۷) گزیده‌ی نوشته‌های برتراند راسل. Selected Papers of Bertrand Russell
- (۱۹۲۷) مجمل فلسفه. An Outline of Philosophy
- «زمینه‌های فلسفه»، ترجمه‌ی محسن امیر، (تهران) چاپ کیهان، ۱۳۴۹.
- (۱۹۲۷) تحلیل ماده. The Analysis of Matter
- (۱۹۲۸) مقالات شکاکانه. Sceptical Essays
- (۱۹۲۹) زناشویی و اصول اخلاقی. Marriage and Morals
- «زناشویی و اخلاق»، ترجمه‌ی مهدی افشار، (تهران) نشر اندیشه، ۱۳۴۱. [انتشارات کاویان، ۱۳۵۲].

- «زنانشویی و اخلاق»، ترجمه‌ی ابراهیم یونسی، (تهران) نشر اندیشه، ۱۳۴۷.
- (۱۹۳۰) تسخیر سعادت. *The Conquest of Happiness*
- «شاهراه خوشبختی»، ترجمه‌ی ع. وحیدمازندرانی، (تهران) انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۸.
- «تسخیر خوشبختی»، ترجمه‌ی فریدون حاجتی، (تهران) انتشارات گنجینه، ۱۳۵۹.
- «تسخیر خوشبختی»، ترجمه‌ی مهدی قراچه‌داغی، (تهران) نشر ذهن آویز، ۱۳۷۸.
- (۱۹۳۱) نگرش علمی. *The Scientific Outlook*
- «جهان‌بینی علمی»، ترجمه‌ی سید حسن منصور، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۱.
- (۱۹۳۲) تعلیم و تربیت و نظم اجتماعی. *Education and the Social Order*
- (۱۹۳۴) آزادی و سازمان، در سالهای ۱۸۱۴ تا ۱۹۱۴. *Freedom and Organization 1814–1914*
- «آزادی و سازمان»، ترجمه‌ی علی رامین، (تهران) انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۷.
- (۱۹۳۵) در ستایش بیکاری. *In Praise of Idleness*
- «در ستایش فراغت و چند مقاله دیگر»، ترجمه‌ی ابراهیم یونسی، (تهران) نشر اندیشه، ۱۳۴۹.
- (۱۹۳۵) دین و دانش. *Religion and Science*
- «علم و مذهب»، ترجمه‌ی رضا مشایخی، (تهران) انتشارات دهخدا، ۱۳۵۵.
- (۱۹۳۶) از کدام راه به صلح می‌رسیم؟ *Which Way to Peace?*
- (۱۹۳۷) نوشته‌های آمبرلی. *The Amberley Papers* (با همکاری پاتریشیا راسل، در ۲ جلد)
- (۱۹۳۸) قدرت: تحلیل تازه‌ای از اجتماع. *Power: A New Social Analysis*
- «قدرت»، ترجمه‌ی هوشنگ منتصری، (تهران) انتشارات عطایی، ۱۳۵۰.
- «قدرت»، ترجمه‌ی نجف دریابندری، (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۱.
- (۱۹۴۰) پژوهشی درباره‌ی معنا و حقیقت. *An Inquiry into Meaning and Truth*
- (۱۹۴۵) تاریخ فلسفه‌ی غرب. *History of Western Philosophy*
- «تاریخ فلسفه‌ی غرب و روابط آن با اوضاع سیاسی و اجتماعی از قدیم تا امروز»، ترجمه‌ی نجف دریابندری، (تهران) شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۴۸-۱۳۴۰. ویراست دوم، (تهران) کتاب پرواز، ۱۳۷۳.
- «فلسفه تحلیل منطقی»، گزینش و ترجمه‌ی سعید توکلی پارسیان، (تهران) کتاب روشن، ۱۳۸۶.
- (۱۹۴۸) دانش بشری: دامنه و حدود آن. *Human Knowledge: Its Scope and Limits*
- (۱۹۴۹) قدرت دولت و فرد. *Authority and the Individual*
- «قدرت دولت و فرد»، ترجمه‌ی علیرضا شاهین نوری، (تهران) انتشارات دهخدا، ۱۳۴۵.
- «مرجع قدرت و فرد»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، (تهران) انتشارات رازی، ۱۳۶۲.
- (۱۹۴۹) فلسفه‌ی ذره‌گرایی منطقی. *The Philosophy of Logical Atomism*
- «اتمیسیم منطقی»، ترجمه‌ی جلال پی‌کانی، (تهران) نشر علم، ۱۳۸۸.
- (۱۹۵۰) مقالات مردم ناپسند. *Unpopular Essays*
- (۱۹۵۱) امیدهای نو برای جهانی در حال تغییر. *New Hopes for a Changing World*
- «امیدهای نو»، ترجمه‌ی سید علی شایگان، (تهران) انتشارات دهخدا، ۱۳۳۶.
- (۱۹۵۱) بذله‌گویی و خرد برتراند راسل. *The Wit and Wisdom of Bertrand Russell*

- (۱۹۵۲) تأثیر علم بر اجتماع. *The Impact of Science on Society*
- «تأثیر علم بر اجتماع»، ترجمه‌ی محمود حیدریان، (تهران) انتشارات دهخدا، ۱۳۴۳.
- «تأثیر علم بر اجتماع»، ترجمه‌ی مهدی افشار، (تهران) انتشارات زرین، ۱۳۷۷.
- (۱۹۵۲) واژه‌نامه‌ی ذهن، ماده و اصول اخلاقی. *Dictionary of Mind, Matter and Morals*
- (۱۹۵۳) الفبای شهروند خوب. *The Good Citizen's Alphabet*
- «الفبای شهروند خوب و تاریخ جهان در یک کلام»، ترجمه‌ی رضی هیروندی، (تهران) نشر افق، ۱۳۸۶.
- (۱۹۵۳) شیطان در پیرامون شهر. *Satan in the Suburbs*
- (۱۹۵۴) کابوسهای اشخاص برجسته. *Nightmares of Eminent Persons*
- (۱۹۵۴) جامعه‌ی بشری به لحاظ اخلاق و سیاست. *Human Society in Ethics and Politics*
- «اخلاق و سیاست در جامعه»، ترجمه‌ی محمود حیدریان، (تهران) انتشارات بابک، ۱۳۵۵.
- (۱۹۵۶) منطق و معرفت. *Logic and Knowledge*
- (۱۹۵۶) تصویرهایی از حافظه. *Portraits from Memory*
- (۱۹۵۷) درک تاریخ. *Understanding History*
- «درک تاریخ»، ترجمه‌ی یدالله طوسی، (تهران) کتابخانه‌ی ابن سینا، ۱۳۴۱.
- (۱۹۵۷) چرا مسیحی نیستم؟ *Why I Am Not A Christian?*
- «چرا مسیحی نیستم»، ترجمه‌ی روح‌الله عباسی، (تهران) انتشارات روز، ۱۳۴۷.
- «چرا مسیحی نیستم و مقالاتی چند راجع به مذهب و موضوعات مربوط به آن»، ترجمه‌ی س. الف. س. طاهری، (تهران) انتشارات دریا، [۱۳۴۹].
- (۱۹۵۸) نامه‌های حیاتی و مهم راسل، خروشچف و دالس. *Vital Letters of Russell, Krushchev, Dulles*
- (۱۹۵۸) برگزیده‌ی آثار برتراند راسل. *Bertrand Russell's Best*
- «گزیده‌ی آثار راسل»، ترجمه‌ی مهدی افشار، (تهران) انتشارات زرین، ۱۳۷۷.
- (۱۹۵۹) عقل سلیم و جنگ هسته‌ای. *Common Sense and Nuclear Warfare*
- «جنگ هسته‌ای»، ترجمه‌ی فریدون حاجتی، (تهران) انتشارات اکباتان، ۱۳۶۲.
- (۱۹۵۹) تحول فلسفی من. *My Philosophical Development*
- «تکامل فلسفی من»، ترجمه‌ی نواب مقربی، (تهران) انتشارات صراط، ۱۳۸۷.
- (۱۹۵۹) خرد مغرب زمین. *Wisdom of the West*
- (۱۹۶۰) برتراند راسل عقیده‌اش را بیان می‌کند. *Bertrand Russell Speaks His Mind*
- «جهانی که من می‌شناسم»، ترجمه‌ی روح‌الله عباسی، (تهران) انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۲.
- (۱۹۶۱) حقیقت و افسانه. *Fact and Fiction*
- «حقیقت و افسانه»، ترجمه‌ی منصور مشگین پوش، (تهران) انتشارات جاویدان، ۱۳۴۷. [انتشارات رازی، ۱۳۶۱].
- (۱۹۶۱) آیا بشر آینده‌ای دارد؟ *Has Man a Future?*
- «آیا بشر آینده‌ای هم دارد؟»، ترجمه‌ی م. منصور، (تهران) انتشارات مروارید، ۱۳۴۴. [انتشارات دادار، ۱۳۸۰].
- (۱۹۶۱) نوشته‌های اساسی برتراند راسل. *The Basic Writings of Bertrand Russell*
- «نوشته‌های اساسی برتراند راسل»، ترجمه‌ی کاظم فیروزمند، (تهران) انتشارات دادار، ۱۳۸۰.

- (۱۹۶۳) پیروزی نامسلح. *Unarmed Victory*
- «پیروزی سفید»، ترجمه‌ی پرویز مهاجر، (تهران) انتشارات رازی، ۱۳۶۳.
- (۱۹۶۳) جستارهایی در شکاکیت. *Essays in Skepticism*
- (۱۹۶۵) درباره‌ی فلسفه‌ی علم. *On the Philosophy of Science*
- (۱۹۶۷) جنایات جنگ در ویتنام. *War Crimes in Vietnam*
- «جنایات جنگ در ویتنام»، ترجمه‌ی ایرج مهدویان، (تهران) انتشارات فرهنگ، ۱۳۴۷.
- «جنگ ویتنام»، ترجمه‌ی صمد خیرخواه، (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۴۸.
- (۱۹۶۸) هنر فلسفه‌پردازی. *The Art of Philosophizing*
- (۱۹۶۷-۶۹) زندگینامه‌ی خودنوشت برتراند راسل. *The Autobiography of Bertrand Russell* (در ۳ جلد)
- «شرح حال برتراند راسل به قلم خودش» (جلد اول)، ترجمه‌ی مسعود انصاری، (تهران) انتشارات فروغی، ۱۳۴۶.
- «زندگینامه‌ی برتراند راسل به قلم خودش»، ترجمه‌ی احمد بیرشک، (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۷.
- «گزیده‌ای از شرح زندگی برتراند راسل»، گردآوری و ترجمه‌ی اکبر بهشتی، (تهران) نقش قلم، ۱۳۷۹.
- (۱۹۶۹) جناب آقای برتراند راسل. *Dear Bertrand Russell* (گزیده‌ی مکاتبات راسل با عامه‌ی مردم)
- (۱۹۷۲) مجموعه‌ی داستانهای برتراند راسل. *The Collected Stories of Bertrand Russell*

فهرست منابع

منابع نقل قول‌ها

- راسل، برتراند. **زندگینامه‌ی خودنوشت** (اتوبیوگرافی). ترجمه‌ی احمد بیرشک. (تهران) انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۷.
- راسل، برتراند. **تکامل فلسفی من**. ترجمه‌ی نواب مقربی. (تهران) انتشارات صراط، ۱۳۸۷.
- راسل، برتراند. **حقیقت و افسانه**. ترجمه‌ی منصور مشکین پوش. (تهران) انتشارات رازی، ۱۳۶۱.

منابع عکس‌ها

- **The Life of Bertrand Russell in Pictures and His Own Words**
edited by Christopher Farley and David Hodgson, Nottingham: Spokesman Books, 1972.
- **The Bertrand Russell Gallery**
Available at: URL: <http://russell.mcmaster.ca/~bertrand/index.html>
- **National Portrait Gallery**
Available at: URL: <http://www.npg.org.uk/live/index.asp>

BERTRAND RUSSELL

His Life in Pictures and Words

Prepared by Amir Kashfi

You are free to download, copy, and share this electronic book with others.

However, it is illegal to sell this book, or change it in any way.

Email: a_drop_of_rain_50@yahoo.com.

FIRST Edition
April 2010